

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

Науково – навчальний інститут міжнародних відносин
і соціальних наук
Кафедра іноземної філології та перекладу

**Методичні рекомендації
Для самостійної роботи студентів
з дисципліни
Порівняльна стилістика англійської та російської мов**

Київ
2018 р

Підготовлено професором кафедри іноземної філології та перекладу
Баховим І.С.

Затверджено на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу
(протокол № 1 від 29 серпня 2018 р.)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом.

Методичні вказівки з дисципліни **«Порівняльна стилістика англійської та російської мов»** “Переклад” спеціалізації “Англійська мова.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, плани семінарських занять, теми самостійного опрацювання, матеріали для аудиторної та позааудиторної самостійної роботи, питання для самоконтролю, зразки залікової контрольної роботи, список літератури.

I. Плани декількох семінарських занять

Тема 1. Основні поняття порівняльної стилістики. Мета та завдання курсу, засади та фактори, що впливають на стилістичну майстерність. Динамічний характер стилістично ідеального публіцистичного твору. Три компонентикомунікації (автор – твір – аудиторія) як ядро всіх моделей письмового спілкування. Характер відносин між автором і аудиторією як визначальний фактор письмової комунікації. Закони стилістики.

Тема 2. Антична стилістика. Розвиток суспільно-політичного красномовства часів Давньої Греції. Взаємовідносини стилістики та риторики. Історичні джерела та розвиток в умовах рабовласницького ладу. Закономірність формування суспільно-політичного красномовства в Давній Греції. Діяльність софістів. Стилiстика в житті Сократа (469-399 рр. до н.е.): діалоги, бесіди, дискусії та “іронія”. Платон (427-347 рр. до н.е.) та його Академія. Розуміння сутності стилістики Платоном. Демосфен (близько 384-322 рр. до н.е.) та його час. Мистецтво Демосфена-оратора. Арістотель (384-322 рр. до н.е.) – видатний давньогрецький філософ-енциклопедист, автор теорії риторики та стилістики. Визначення Арістотелем місця стилістики та риторики серед інших наук і мистецтв, сутності “технічних” та “нетехнічних” способів переконання.

Розвиток суспільно-політичного красномовства часів Давнього Риму. Тенденції елінізації давньоримської культури (III ст. до н.е.). Місце риторики й стилістики в системі освіти давнього Риму. Граматики і граматисти, літерати і літератори та їхня роль у розвитку ораторського мистецтва давнього Риму. Цицерон – давньоримський державний діяч і оратор. Аналіз його теоретичної спадщини: “Про оратора”, “Брут”, “Оратор”. Цицерон про вимоги до оратора. Мистецтво Цицерона - політичного оратора. Теорія римського красномовства Квінтіліана (бл. 35-бл. 96 рр. н.е.).

Тема 3. Ораторське мистецтво епохи Середньовіччя.

Формування засад європейського красномовства в епоху Середньовіччя. Візантійська стилістика й риторика. Іоанн Златоуст, Василь Великий – видатні богослови і оратори IV сторіччя.

Стилiстика й риторика Середньовічного Заходу. Західноєвропейська стилістика й риторика нового часу.

Слов'янська стилістика й риторика, історичні умови її формування, особливості розвитку і становлення. М.В. Ломоносов – видатний вчений, оратор, теоретик красномовства. “Правила вищого красноречия” М.Сперанського. Розвиток академічної стилістики у світі.

Історія і традиції російської риторики.

Розвиток стилістики й риторики в Київській Русі. “Слово о законі і благодаті” Митрополита Іларіона (XI ст.). Братські школи. Полемічна література як зразок риторичної діяльності. Російська стилістика XX та XXI сторіччя. Сучасні тенденції розвитку стилістики.

Тема 4. Закони стилістики. Сутність загальних законів стилістики. Закон гармонізуючого діалогу. Принципи та прийоми діалогізації монологу. Закон моделювання аудиторії твору. Демографічні, соціальні, психологічні характеристики аудиторії твору. Закон прогресивної орієнтації. Закон емотивності. Мовні засоби емотивності. Закон задоволення. Роль загальних законів стилістики у плануванні та реалізації художнього твору.

Закони управління мовленнєво-мисленнєвою діяльністю. Концептуальний закон, закон моделювання аудиторії, стратегічний, тактичний, мовленнєвий, закон ефективної комунікації, американський закон По, системно-аналітичний закон.

Тема 5. Композиція публіцистичного твору. Основні етапи роботи.

Композиція публіцистичного твору. Headline, byline, lead, body of the article, kickback. Структура доведення: теза, аргумент, демонстрація. Поняття тези. Різновиди аргументів. Пряме доведення і доведення шляхом спростування. Доведення в діалогічному спілкуванні. Можливості використання методу веристики в суспільно-політичній полеміці.

Тема 6. Логічні, психолого-педагогічні та етичні засади красномовства.

Закони формальної та діалектичної логіки в ораторському мистецтві.

Вимоги логіки: послідовність викладу, цілеспрямованість промови, підпорядкованість всьому матеріалу основній ідеї. Використання в риторичі методів логічного мислення: індукції, дедукції, аналогії. Форми логічного мислення: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення.

Психолого-педагогічні та естетичні основи. Інтерес, увага та її різновиди, пам'ять, рівні сприйняття інформації. Емоції та мистецтво впливу на них. Особистість автора та рівні її впливу на аудиторію. Психологічні типи авторів. Суб'єктно-об'єктні та суб'єктно-суб'єктні взаємини автора і аудиторії.

Тема 7. Взаємодія автора і аудиторії.

Поняття культури мовлення та комунікативні якості мовлення: правильність, ясність, точність, чистота, багатство, образність, виразність, логічність тощо.

Слухові елементи мови автора: голос, вимова, інтонація, ритм, пауза.

Етноспецифічність вербального спілкування. Кінесичні та проксемічні засоби спілкування. Зорові елементи: жести, міміка, поза.

Стиль і тип мовлення.

Стилістичні засоби забезпечення експресії, асоціативності і наочності мовлення. Використання прийомів новизни, персоніфікації, проблемної ситуації, співучасті у публіцистичному художньому творі.

II. Вправи для практичних занять.

Вправа 1. Перекладіть речення та проаналізуйте застосовані стилістичні засоби.

1. His speech had a jerky, metallic rhythm, like a teletype.
2. I get my living by the sweat of my brow.
3. I know the world and the world knows me.
4. Буде погода, як не потече з неба вода. (дощ)
5. Ви ж просто Шаляпін, такий голос маєте!
6. Суддею був Ведмідь, Вовки були підсудки.

(simile; metonymy; allegory; chiasmus; periphrasis; antonomasia).

Вправа 2. Перекладіть речення та проаналізуйте застосовані стилістичні засоби.

1. I've made up my mind. If you're wrong, you're wrong in the right way.
2. If you have anything to say, say it, say it.
3. If you knew how to dispose of the information, you could do the Axis quite a bit of good by keeping your eyes and ears open in Gretley.
4. Нафта – чорне золото.
5. Будь ти проклятий навіки, Чорте-зі-Свічечкою!
6. Свиня з Мурахою сперечалися, хто з них двоохбагатший.

(oxymoron; repetition; metonymy; allegory; antonomasia; periphrasis).

Вправа 3. Перекладіть речення та проаналізуйте застосовані стилістичні засоби.

1. It is safer to be married to the man you can be happy with than to the man you cannot be happy without.
2. It was an unanswerable reply and silence prevailed again.
3. It's only an adopted child. One I have told her of. One I'm going to give the name to.
4. Вітеруто мився цілоденною борнею.
5. Боюсь, як торішнього снігу.
6. Гули хрущі та літали, як кулі.

(antithesis; oxymoron; parallelism; simile; irony; personification).

Вправа 4. Перекладіть речення та проаналізуйте застосовані стилістичні засоби.

1. Mother Nature always blushes before disrobing.
2. Mr. Boffin looked full at the man, and the man looked full at Mr. Boffin.
3. Mrs. Nork had a large home and small husband.
4. На синіх долонях вечора темним смутком горбатився старий вітряк.
5. Гарне життя: як собаці на прив'язі.
6. Ваша образа для мене гірше смерті.

(personification; chiasmus; antithesis; simile; irony; personification).

Вправа 5. Перекладіть речення та проаналізуйте застосовані стилістичні засоби.

1. Passage after passage did he explore; room after room did he peep into ... .
2. She goes on fainter and fainter before my eyes.
3. She had a snouty kind of face which was not completely unpretty.
4. З неба ж широко-величногорадісно дивилось на них сонце й сміялось.
5. Схожа свиня на коня, тільки шерсть не така.
6. Обмок – як вовк, обкис – як біс, голодний – як собака.

(parallelism, metonymy; litotes; simile; personification; irony).

Вправа 6. Перекладіть речення та проаналізуйте застосовані стилістичні засоби.

1. She was a sunnzy, happy sort of creature. Too fond of the bottle.
2. She was a damned nice woman, too.
3. Sunshine, the old clown rims the door.
4. Не було порятунку нівід Бога, нівід чорта, нівід людей.

5. Гули хрущі та літали, як кулі.
6. Вони знов давай йогопросить, давай йогоблагати.
(metonymy; synonyms; simile; allegory; metaphor; oxymoron).

Вправа 7. Перекладіть речення та проаналізуйте застосовані стилістичні засоби.

1. The coach was waiting, the horses were fresh, the roads were good, and the driver was willing.
2. The Face of London was now strangely altered ... the voice of Mourning was heard in every street.
3. The hospital was crowded with the surgically interesting products of the fighting in Africa.
4. Суддею був Ведмідь, Вовки були підсудки.
5. Ваша образа для мене гірше смерті.
6. Ну й перелякався я, отетерів з ляку.
(parallelism; personification; periphrasis; synonyms; simile; allegory).

Вправа 8. Перекладіть речення та проаналізуйте застосовані стилістичні засоби.

1. The silence as the two men stared at one another was louder than thunder.
2. The sky was dark and gloomy, the air damp and raw, the streets wet and sloppy.
3. The slash of sun on the wall above him slowly knives own, cuts across his chest, becomes a coin on the floor and vanishes.
4. Свиня з Мурахою сперечалися, хто з них двох багатший.
5. Обмок – як вовк, обкис – як біс, голодний – як собака.
6. А яка вода в Основі! Лагідна, ласкава, м'яко-шовкова.
(oxymoron; parallelism; metaphor; synonyms; simile; allegory).

Вправа 9. Перекладіть речення та проаналізуйте застосовані стилістичні засоби.

1. Then would come six or seven good years when there might be 20 to 25 inches of rain, and the land would shout with grass.
2. There had been rain in the night, and now all the trees were curtsying to a fresh wind....
3. There had to be a survey. It cost me a few hundred pounds for the right pockets.
4. Вони знов давай йогопросить, давай йогоблагати.
5. Взимкусонце крізь плач сміється.
6. Янгольський голосок, та чортова думка.
(antithesis; metaphor; oxymoron; synonyms; metaphor; metonymy).

Вправа 10. Перекладіть речення та
проаналізуйте застосовані стилістичні засоби.

1. Tom was conducted through a maze of rooms and labyrinths of passages.
2. Up came the file and down sat the editor, with Mr. Pickwick at his side.
3. Well! Richard said that he would work his fingers to the bone for Ada, and Ada said that she would work her fingers to the bone for Richard.
4. Ну й перелякався я, отетерів з ляку.

5. І відсолодких слів буває гірко.
6. Слова одні нам тішать слух і зір,
А інші нас відштовхують раптово.
(hyperbole; inversion; chiasmus; antithesis; oxymoron; synonyms).

III. Контрольне завдання. Зробіть доповідь в аудиторії.

- (1) Стилiстичнi особливостi публiцистичного твору США, Великобританiї та Росiї.
- (2) Стилiстичнi особливостi постмодернiстських художнiх творiв.
- (3) Стилiстичнi особливостi гумористичних творiв.
- (4) Полiтична коректнiсть в рiзних типах перекладу.
- (5) Стилiстичнi особливостi перекладу наукових текстiв.
- (6) Стилiстичнi особливостi художнiх творiв, що належать до субжанру мiстичного реалiзму.
- (7) Стилiстичнi особливостi перекладу газетних iнформативних текстiв.
- (8) Специфiчнi рiси орааторського мовлення i їх вiдтворення в тексті перекладу.
- (9) Стилiстичнi особливостi романтичних та мелодраматичних творiв.
- (10) Основнi напрямки порiвняльно-стилiстичних дослiджень.

Основна лiтература.

1. Арнольд И.В. Семантика. Стилистика. Интертекстуальность. — СПб.,: Аврора, 1999.— 288 с.
2. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка. — Л.: Заря, 1981.— 258 с.
3. Гачечиладзе Г. Введение в теорию художественного перевода. — Тбилиси: Шота Руставели, 1970.— 228 с.
4. Гиро П. Разделы и направления стилистики и их проблематика. Новое в зарубежной лингвистике. Лингвостилистика. — М.: Прогресс, 1980. — Вып 9. — С.35-69.
5. Задорнова В.Я. Словесно-художественные произведения на разных языках как предмет лингвопоэтического исследования. — М.: Гносиз, 1992. — 245 с.
6. Зиновьева А.Ф. Стилистика в аспекте обучения переводческой деятельности// Теория и практика перевода: Сб. науч. трудов— М.: Прогресс, 1987. — Вып 9. — С.35-69.
7. Карабан В.І. Переклад англійської наукової та технічної літератури. — К.: Наук. Книга, 2001. — 435 с.
8. Кусько К.Я., Тимошник О.М. Контрастивна лінгвістика: проблеми, завдання, прикладна орієнтація // Іноземна філологія. — 1995— Вип 96. — С.55-89.
9. Мацько Л.І., Сидоренко О.М. Стилiстика української мови. — К.: Вища школа, 2003.— 461 с.
10. Дубенко О.Ю. Порiвняльна стилiстика англійської та української мов. — Вінниця: Нова книга, 2005. — 224 с.
11. Єфімов Л.П., Ясинецька О.А. Стилiстика англійської мови. Дискурсивний аналіз. — Вінниця: Нова книга, 2004. — 240 с.
12. Кухаренко В.А. Практикум з стилiстики англійської мови. — Вінниця: Нова книга, 2000. — 160 с.
13. Скребнев Ю.М. Основы стилистики английского языка. — М.: Астрель, 2000. — 224 с.
14. Тiменко І.В. Курс лекцій з курсу „Стилiстика англійської мови”. — К.: КиМУ, 2003. — 78 с.
15. Тiменко І.В. Практикум iз стилiстики англійської мови та порiвняльної стилiстики англійської та української мов. — К.: КиМУ, 2002. — 53 с.

16. Радчук В.Д. Сторінкамознавець. <http://www.radchuk.novamova.com.ua/pereklad> 2007
17. Wikipedia. Free encyclopedia. <http://en.wikipedia.org> 2007
18. Тишковець С. Українська мова. <http://www.mot.narod.ru> 2007

Додаткова :

19. Генсьорський А. Галицько-Волинський літопис. — Київ: Академія наук УРСР, 1961 — 284 с.
20. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту. — Л.: Просвещение, 1979. — 327 с.
21. Мороховський А.Н., Воробйова О.П., Лихошерст Н.И., Тимошенко З.В. Стилистика англійського мови. — К.: Вища школа, 1991. — 244 с.
22. Пелевина Н.Ф. Стилистический анализ художественного текста. — Л.: Просвещение, 1988. — 272 с.
23. Пономарів О. Культура Слова. Мовностилістичні поради. — К.: Либідь, 1999. — 120 с.
24. Galperin I.R. Stylistics. — М.: Higher School Publishing House, 1981. — 334 с.
25. Циткина Ф.А. Терминология и перевод. — Львов: Радуга, 1988. — 385 с.
26. Швейцер А.Д. Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты. — М.: Альфа, 1988, — 285 с.
27. Мирам Т. Профессия — переводчик. — К.: Юніверс, 1999. — 195 с.
28. Bell R.T. Translation and Translating. — London: Cambridge Press, 1991. — 480 p.
29. Hatim B., Mason I. Discourse and the Translator. — New York: Brooklyn Bridge, 1988. — 490 p.
30. Newmark P.A. Textbook of Translation. — New York: Harrison Press, 1988. — 390
31. Reed C. A Teacher's Guide and Glossary to The United States Constitution. — Washington: US Informational Agency.
32. Teaching English for Business ESP English Classes. <http://esl.about.com/library>
- 29 Sells P. The Language of Advertising. <http://www.stanford.edu> 2007